

## ПРОФИЛИ



тава сама, че любителите на дикрестите и ярки сънени дъждове остават несъзнателно доволни. Някои от портретите на Цветков явно са рисувани под напора на ослепява нежност и изтънена любов. Нещо повече, сериал на дук животното единение между него и човека, художникът е търсва и намерил най-фин колорит, най-крехки, като от фарфор извадени, ноzi и тъй ни заразява с млада тя влюбеност и тъжната чистота на своите женски портрети, че просто изчезват каталептичните ни спави настроения и всичко това се превръща в тиха музика за

Знак на обич е! Защото едно е да се втурнеш да обозреш лабиринтите на живота и да останеш залутан сред тях, друго е да търсиш и да намериш изход с цената на жарки усилия.

Защото едно е да се втурнеш да разлагаш стойностите на съставките им и да ги оставиш самотни и безлични, друго е отново да ги съединиш в цяло, стоплено и осмислено от собствения ти дух. Защото едно е да живописваш цял живот мрачно и упорито в ЕДИН маниер и мъртво уморено да постигнеш ЕДНО, разбирано само от тебе, съвършенство в ЕДНА-ЕДИНСТВЕНА творба и малко преди да издъхнеш, да кажеш гордо: „Това е Творбата“, а друго е да не се боиш от собственото си амплуа и да търсиш в конфликт със себе си нови хоризонти и нови брегове. Тъкмо това е обич към онуй, което ни заобикаля и тя е, която сгрява платната на Цветков и ги прави близки до сърцата ни — при цялата им интелектуална строгост и изискана формалност.

Нелепо е да се разказват сюжети на картини и тъжно е да се мъчиш да ги обясниш тъкмо тъй. И все пак, две платна на живописеца наистина ме изкушават да ги „преразкажа“, не защото вървам, че ще сполуча, а защото сюжетът им се тай най-вече в онази имажинерна и корабкокрушенска област, изписвана с кратката дума „дух“. Малко момиченце е за станало на колена пред статива и изписва своя поляно. Другата — възростен мъж с тъжно и отрудено лице и кокалесте ти пръсти държи в ръцете си петел. Толкова. И то стига.

Стига, да останеш възхищен от поклоната на автора пред мига на творческия акт — омарователен, мъчителен и пълен с дързост „Макар и малка, аз ще нарисувам паялчото си, защото го обичам, защото той ми отваря със същото, защото да рисуваши значи да обичаш, нали?“

А картината за мъжа и петела се нарича „Сами“. Сами с труда си, със спомените за изтеклото време, сами с натрупаните тежки грихи и сами с надеждата, сами, дотолкова сами, че неволно се преселваш от лицето на мъжа в сумрака на ателието, издето сами са живописецът и идеята, жи вописецът и платното, живописецът и четката, сами, дотолкова сами, че упойващо ти за мирисва на звезди. Нощни звезди, които най-ярко осветяват смисъла на нещата. Най-благословената самота — тази, на творчеството.

Впрочем, учудващо е, наистина, че платната на Цветков са тъй нелитературни и несюжетни като имаме предвид, че този творец е създавал повече от 120 постановки в нуклените театри на България. Не рядко очаквах да надникне от някъде дългият нос на Пинокио или да ме погледнат тъжните очи на Малвина, или от някоя зъба да лодкочи жълтото пате, черният котарак. Кукли и декори, декори и кукли — един прекрасен и весел свят, който, съгласете се, без да усетиш, би могъл с чаровна лекота да те откъсне завинаги от ателието. Завинаги. — лошо, мистична и леконоравна дума. Горните редове са бързвала на това, че тя не е оказала „магическото“ си въздействие върху Цветков Цветков.

Твърде много и пространно са тълкуванията на Дюрерова та картина „Рицарят, смъртта и дяволът“. Докато бях в ателието на Цветков, бог знае защо, си го представях как се разхожда из Брьшелн или Екс-ан-Прованс, прегърнал с дясната си ръка кестенявата хубавица от платната и стиснал с лявата дървената лопичка на Буратино. Странно разединение, нали? В името на вътрешната хармония, която пренесе на върху платното, нерядко си нарича красотата.

Димитър КРЪСТЕВ

## ОТВЪД ВИДИМОСТТА НА БРЕГОВЕТЕ...



Художникът Цветко ЦВЕКОВ  
на 50 години

Мъдрост ли е живописът? Чувство ли е? Светлина ли е в тъмнината на съмненията ни? Или е от онзи тип прозрение, което, колкото е по-ярко, толкова по-тъмни и неведоми ни се виждат контурите на нещата?

В ателието на художника Цветко Цветков подобни мисли, пък и по-заплетени и страници, те нападат една след друга. Високият петдесетгодишен живописец се рови в платната и изразителният му емоционален глас силно сенсенци за любовта и за Брак, за реална и за Сезан, за дрига и за блестящи чувства, а римският му профил ту изчезва, ту се подава иззад завесата, която скрива заченатите ескизи и почтено готвените творби. Но и баритонът на Цветков, и прощията в думите му едва ли са в състояние да внесат покой и симетрия в мислите на онзи, който си е задава горните въпроси. Нещо повече, и думите, и видният творби на живописеца добавящо усложняваха и отдаляваха отговорите. Огласяваха ги тъй навътре в една гора от видения и страсти, от красотата и метафизичната застналост, че изведнъж започна да ти се струва нелепо и целогично да търсиш изход сред заплетените и клоши.

Прирпни журналистически рационализъм, който вечно търси еднозначното, видимото и ясното. Та видяното в ателието на художника е тъкмо отказ от отговор на тъй формулираните въпросители и този отказ е най-завършената и точна формула за смисъла на творчеството и за степента на натрупаното майсторство.

Нека никога не помисли, че след него е видял десетина портрета, десетина пейзажа и още толкова фигурални композиции, изведнъж приод рязката на Цветко Цветков, тутакси ще се залепте във философията за смисъла на творчеството. Обратното — творбите на майстора излъчват често толкова светла душевна хармоничност и полифонично звучаща, но лишена от горест и съмнения ви

душите ни. Точно тъй, портретите на Цветков по особени начин възпитават, те ни приобщават към един свят на дискретни чувства и изтънчени настроения, за който до вчера сме мислели, че е отлетял в небитието.

Когато е вродената си небрежност на дилетант попитах как постига тази извънвременност и сърдечна топлина в портретуването и се облекнах дълбоко във фотойла, очаквайки дълга лекция за това как пощър трябва да дерестърже още мокрото сиво или как върху убитото синьо се наслонява бяло или бог знае какво жалко, чух еднозначен отговор:

— Цялата работа е в обичта... Наистина, умее ли да обича Цветко Цветков? От някои от пейзажите му понякога пъха студена наблюдателност и е видим стремежът на всяка цена да се обхване натурата чисто живописно, в името на един възглед, а не на драматично чувство. В някои от автопортретите му личи дълбоко стае на ирония и тежки въпросителни витаят зад набразденото платно. А тук и там в женските портрети, зад цялата очарователна и примамлива свежест и нежна чистота, окото на предубедения би могло да види мимолетна и загадъчна насмешливост, ей тъй, като трепване на мигла за част от секундата. Обич ли е всичко това? Живописецът обича да говори за Сезан и Брак, за втурването във формите на нещата, за разлагането им, за смелостта да бъдеш неочакван за самия себе си. Живописецът обича и да иронизира, рече му понякога е халпана, понякога тъжно-саркастична. Знак на обич ли е това към нещата в живота?